

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 december 2018

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**over het op gang brengen van een
dialoog met de Franse Staat in verband
met de waardevolle schilderijen uit het
kunstpatrimonium van Vlaanderen, Wallonië
en Brussel die door het leger van de Franse
Revolutie werden getranslokaliseerd**

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 54 **2847/ (2017/2018):**

001: Voorstel van resolutie van de heer Miller.
002 tot 004: Wijziging indiener.
005: Amendement.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 décembre 2018

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

**visant l'entame d'un dialogue avec l'État
français portant sur les œuvres picturales
majeures du patrimoine artistique
de Flandre, de Wallonie et de Bruxelles
translocalisées par les troupes de la
Révolution française**

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 54 **2847/ (2017/2018):**

001: Proposition de résolution de M. Miller.
002 à 004: Modification auteur.
005: Amendement.

Nr. 2 VAN DE HEER **VAN DER MAELEN** EN
MEVROUW **PEHLIVAN**

Considerans K (*nieuw*)

Een considerans K invoegen, luidende:

“K. rekening houdend met de aangekondigde teruggave aan Benin van de door Franse soldaten geplunderde kunstvoorwerpen tijdens de koloniale verovering, dit naar aanleiding van de conclusies uit het door de Franse staat bestelde onderzoek en de inventarisering van haar totale collectie Afrikaanse cultuurvoorwerpen.”

VERANTWOORDING

Deze aangekondigde teruggave en het onderzoek dat daartoe de aanleiding was, bieden op twee vlakken een kans voor België. Enerzijds als precedent voor de teruggave aan België van de door Franse soldaten tijdens de Napoleontische oorlogen gestolen kunst; anderzijds als precedent voor een soortgelijk onderzoek naar de herkomst van de Belgische collectie Afrikaanse cultuurvoorwerpen en de mogelijke teruggave ervan op grond van de conclusies van een dergelijk onderzoek in België.

Dirk VAN DER MAELEN (sp.a)
Fatma PEHLIVAN (sp.a)

N° 2 DE M. **VAN DER MAELEN** ET MME **PEHLIVAN**

Considérant K (*nouveau*)

Insérer un considérant K rédigé comme suit:

“K. compte tenu de la restitution annoncée au Bénin d’objets d’art pillés par des soldats français pendant la conquête coloniale, et ce, à la suite de l’analyse et de l’inventorisation demandées par l’État français de l’ensemble de sa collection d’objets culturels africains.”

JUSTIFICATION

La restitution annoncée et l’analyse qui y a mené offrent une double chance à la Belgique. D’une part, elle crée un précédent en vue de la restitution à la Belgique des œuvres d’art volées par les soldats français pendant les campagnes napoléoniennes; d’autre part, elle crée un précédent en vue d’une analyse similaire de l’origine de la collection belge d’objets culturels africains et de leur éventuelle restitution sur la base des conclusions d’une telle analyse réalisée en Belgique.

Nr. 3 VAN DE HEER **VAN DER MAELEN** EN
MEVROUW **PEHLIVAN**

Punt 3 (*nieuw*)

Een punt 3 invoegen, luidende:

“3. naar Frans voorbeeld een inventarisering en een onderzoek te bestellen naar de herkomst van de cultuurvoorwerpen, kunst en menselijke lichaamsresten die deel uitmaken van de collecties van Belgische musea en in het bijzonder de collectie voorwerpen van Centraal- Afrikaanse herkomst.”

VERANTWOORDING

De beste manier om de dialoog met Frankrijk op te zetten omtrent de mogelijke terugkeer van Belgische kunst is om, net als Frankrijk, de vraag over de legitimiteit van de eigen kunst- en cultuurcollectie ernstig te nemen. Zo toont België dat het niet enkel uit is op eigen voordeel in dit ontluikende globale debat over de eigendom van historisch erfgoed.

Dirk VAN DER MAELEN (sp.a)
Fatma PEHLIVAN (sp.a)

N° 3 DE M. **VAN DER MAELEN** ET MME **PEHLIVAN**

Point 3 (*nouveau*)

Insérer un point 3 rédigé comme suit:

“3. de commander, à l’instar de la France, une inventorisatation et une analyse de l’origine des objets culturels, de l’art et des restes humains faisant partie des collections des musées belges et, en particulier, de la collection d’objets provenant d’Afrique centrale.”

JUSTIFICATION

La meilleure façon d’entamer avec la France le dialogue concernant l’éventuel retour d’œuvres d’art belge est de s’interroger, à l’instar de la France, sur la légitimité de nos propres collections artistiques et culturelles. La Belgique démontre ainsi qu’elle ne songe pas qu’à son propre profit dans ce débat global naissant sur la propriété du patrimoine historique.

Nr. 4 VAN DE HEER **MILLER**

Opschrift

Het woord “schilderijen” vervangen door het woord “kunstwerken”.

N° 4 DE M. **MILLER**

Intitulé

Remplacer les mots “œuvres picturales” par les mots “œuvres d’art”.

Richard MILLER (MR)

Nr. 5 VAN DE HEER **MILLER**

Considerans F

Deze considerans weglaten.

N° 5 DE M. **MILLER**

Considérant F

Supprimer ce considérant.

Richard MILLER (MR)

Nr. 6 VAN DE HEER **MILLER**

Considerans G

Deze considerans weglaten.

N° 6 DE M. **MILLER**

Considérant G

Supprimer ce considérant.

Richard MILLER (MR)

Nr. 7 VAN DE HEER MILLER

Considerans J (*nieuw*)

Een considerans J invoegen, luidende:

“J. gelet op de goede samenwerking met Frankrijk op cultureel vlak;”.

N° 7 DE M. MILLER

Considérant J (*nouveau*)

Insérer un considérant J, rédigé comme suit:

“J. étant donné la bonne coopération existante avec la France dans le domaine culturel”.

Richard MILLER (MR)

Nr. 8 VAN DE HEER MILLER**Verzoek 2****Dit verzoek weglaten.****VERANTWOORDING**

De amendementen nrs. 4 tot 7 beogen rekening te houden met de opmerkingennota van de staatssecretaris, meer bepaald over de te specifieke aard van het aangehaalde voorbeeld.

N° 8 DE M. MILLER**Point 2****Supprimer ce point.****JUSTIFICATION**

Les amendements 4 à 7 tiennent compte de la note rendue par le secrétaire d'État, contenant ses remarques, notamment sur le caractère trop précis de l'exemple cité.

Richard MILLER (MR)

Nr. 9 VAN DE HEER MILLER**Considerans B****Deze considerans vervangen als volgt:**

“B. overwegende dat de teruggave van tijdens een conflict getranslokaliseerde werken, naast de waarborgen van een goede museumbewaring, vandaag een instrument voor culturele diplomatie is;”

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt rekening te houden met zowel de nota van de staatssecretaris als de rechtmatige bekommelingen op het vlak van een goede museumbewaring van de kunstwerken.

N° 9 DE M. MILLER**Considérant B****Remplacer ce considérant par ce qui suit:**

“B. considérant que la restitution d’œuvres translocalisées durant un conflit, en plus des garanties de bonne conservation muséale, constitue désormais aussi un instrument de diplomatie culturelle”.

JUSTIFICATION

Cet amendement tient à la fois compte de la note de Mme la secrétaire d'état et des préoccupations légitimes en matière de bonne conservation muséale des œuvres.

Richard MILLER (MR)

Nr. 10 VAN DE HEER **MILLER**
(ter vervanging van amendement nr. 2)

Considerans K (*nieuw*)

Een considerans K invoegen, luidende:

“K. gelet op de alomvattende debatten die momenteel worden gevoerd over de teruggave van kunstwerken (meer bepaald die van Afrikaanse oorsprong) waarvan de bewaring tijdens en na de kolonisatie werd toevertrouwd aan de westerse musea;”

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt de tekst nauwkeuriger te stellen en de aandacht te vestigen op een belangrijk punt, namelijk de bewaring.

N° 10 DE M. **MILLER**
(en remplacement de l'amendement n° 2)

Considérant K (*nouveau*)

Remplacer le texte de l'amendement par ce qui suit:

“K. vu les débats globaux en cours sur la restitution des œuvres d'art – en particulier celles d'origine africaine – tout la conservation a été confiée aux musées occidentaux pendant et après la colonisation”

JUSTIFICATION

Ce texte est plus précis et fait ressortir un point important qui est la notion de conservation.

Richard MILLER (MR)

Nr. 11 VAN MEVROUW **GROVONIUS** EN DE HEREN **HENRY** EN **BLANCHART**

Verzoek 4 (*nieuw*)

Een verzoek 4 invoegen, luidende:

“4. het initiatief te nemen om een interdisciplinaire en interfederale werkgroep op te richten die ermee wordt belast de inventaris op te stellen van de Afrikaanse cultuurgoederen en het Afrikaans patrimonium die thans in Belgische musea worden bewaard, van het statuut ervan en van de omstandigheden waarin ze werden verworven, alsook over deze kwesties een internationale conferentie te organiseren om het debat en het denkwerk vooruit te helpen en oplossingen naar voren te schuiven.”

VERANTWOORDING

Al vele jaren woedt er een breed debat over het statuut van de zogenaamde “oneerlijk verworven” goederen uit de voormalige Belgische kolonies die in de Belgische musea worden bewaard.

Onlangs werd vernomen dat de Congolese president, Joseph Kabila, wenst dat een gedeelte van deze werken aan zijn land wordt teruggeven. Daartoe zou half 2019 wel eens een formeel teruggaveverzoek kunnen worden geformuleerd.

Uiteraard moeten een optimale bewaring en de toegang tot de werken, in eenieders belang, daarbij een prioriteit zijn.

Zoals bijvoorbeeld Frankrijk moet ook België openstaan voor een volwassen en serene interculturele dialoog over deze sleutelkwesties, die integraal deel uitmaken van onze plicht om het verleden te herdenken.

Mocht een en ander op een bepaald ogenblik politiek en diplomatiek worden beslecht tussen de betrokken landen, dan zouden het denkwerk en de debatten daaromtrent noodzakelijkerwijze moeten worden voorafgegaan door de oprichting van een werkgroep (paritair en gemengd samengesteld uit multidisciplinaire deskundigen, onder wie Belgen uit de Afrikaanse diaspora)

N° 11 DE MME **GROVONIUS** ET MM. **HENRY** ET **BLANCHART**

Point 4 (*nouveau*)

Insérer un point 4, rédigé comme suit:

“4. De prendre l’initiative pour mettre sur pied un groupe de travail interdisciplinaire et interfédéral avec pour mission l’inventaire des biens culturels et patrimoniaux africains conservés actuellement par des musées belges, leurs statuts et les conditions dans lesquelles il ont été acquis et d’organiser une conférence internationale sur ces questions pour faire avancer le débat, la réflexion et avancer des pistes de solution.”

JUSTIFICATION

Cela fait de nombreuses années qu’un large débat existe sur le statut des bien dits “mal acquis” issus du passé colonial belge et conservés dans nos musées belges.

Dernièrement, nous apprenions que le président congolais, Joseph Kabila, souhaitait qu’une partie de ces œuvres soient restituée à son pays et qu’une requête officielle pour la restitution pourrait tomber mi-2019.

Evidemment la question de la préservation optimale et de l’accès des œuvres dans l’intérêt de tous doit être une priorité.

À l’instar de la France, par exemple, nous nous devons également d’ouvrir dans notre pays un dialogue interculturel adulte et serein sur ces questions centrales et qui font partie intégrante de notre travail de mémoire.

Si la question devra un moment être tranchée politiquement et diplomatiquement entre les pays concernés, ces réflexions et débats devraient nécessairement être précédés de la constitution d’un groupe de travail (paritaire, constitué d’experts pluridisciplinaires dont des belges issus des diasporas africaines et mixte) avec pour mission l’inventaire des biens culturels et patrimoniaux africains concernés.

Die werkgroep zou als opdracht krijgen de inventaris op te stellen van de betrokken Afrikaanse cultuurobjecten en het betrokken Afrikaans patrimonium.

Dankzij deze werkgroep zal men eindelijk zicht krijgen op de omstandigheden waarin deze collecties werden “verworven”. Uiteraard zal ook het vraagstuk van de bewaring ervan aldus kunnen worden uitgeklaard.

De conclusies van deze werkgroep zullen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers moeten worden voorgelegd.

Het zou derhalve essentieel zijn dat de federale overheid het initiatief neemt om een dergelijke interdisciplinaire en interfederale werkgroep op te richten en een internationale conferentie over deze vraagstukken organiseert, om het debat en het denkwerk vooruit te helpen en oplossingen naar voren te schuiven.

Ce groupe de travail devra permettre d'enfin faire le point sur les conditions dans lesquelles ces collections ont été “acquises” ainsi qu'évidemment la question de leur conservation.

Les conclusions de ce groupe de travail devront être présentées à la chambre des représentants.

Il serait donc essentiel que le gouvernement fédéral prenne l'initiative pour mettre sur pied un tel groupe de travail interdisciplinaire et interfédéral et organise une conférence internationale sur ces questions pour faire avancer le débat, la réflexion et avancer des pistes de solution.

Gwenaëlle GROVONIUS (PS)
Olivier HENRY (PS)
Philippe BLANCHART (PS)